

Sztukaterie

Siegfried Leixner

Tłumaczył Andrzej Machalski

Sztukaterie mogą zawierać spoiwo gipsowe, wapienno-cementowe lub cementowe.

Sztukaterie oparte na czystym gipsie lub na gipsie z takimi dodatkami, jak piasek, wapień lub włókna, są stosowane do ozdabiania pomieszczeń wewnętrznych. Do elewacji, które są wystawione na działanie pogody, powinno się stosować sztukaterie wapienno-cementowe lub cementowe. Dodatkami są tu piaski o różnym uziarnieniu, przyspieszacz i ewentualnie domieszki uplastyczniające.

Sztukaterie ciągnie się przy użyciu szablonów na równym stole roboczym lub bezpośrednio na ścianie albo na suficie. Szablon składa się z blachy i drewna. Na blasze wycina się linię profilu dokładnie odpowiadającą żądanemu profilowi i gładzi pilnikiem. Drewno w szablonie powinno być cofnięte 3-5 mm w stosunku do linii profilu blachy.

Sztukaterie gipsowe łatwiej jest wykonywać niż z innych materiałów. Gips ma bowiem własność twardnienia po 5-10 minutach. Przez to profile przy ciągnięciu szybciej można rozbudowywać.

Ponadto gips przy wiązaniu powiększa swą objętość o ok. 10%, co przyczynia się do tego, że krawędzie i naroża łatwiej oskrobać, co daje w efekcie wyraźne i proste linie. Gdy wyrabia się sztukaterie z innych materiałów, w których jest na przykład piasek jako kruszywo, to nie udaje się uzyskać tak ostrych krawędzi i naroży.

W przypadku sztukaterii dla elewacji najpierw wykonuje się ciągnięcie grube. Do tego celu stosuje się zaprawę wapienno-cementową z piaskiem grubym - uziarnienie do 4 mm - jako kruszywem. Po stwardnieniu ciągnięcia grubego następuje ciągnięcie drobne z wyżej wymienionej zaprawy. Uziarnienie koniecznego tu piasku wynosi ok. 0,5 mm.

Sztukaterie można wykonywać prostoliniowe i krzywoliniowe. Rodzaj łuku nie odgrywa tutaj żadnej roli.

Małe profile do przekroju poprzecznego 1 dm² sporządza się jako masywne. Przy większych profilach, realizowanych na ścianie lub na suficie, niezbędny jest nośnik tynku (siatka Rabitza), aby uzyskać zmniejszenie ciężaru.

Większe profile, ciągnięte na stole, można wykonywać na rdzeniu piaskowym lub gipsowym. Przy tych ostatnich trzeba rdzeń powleć lakierem antyadhezyjnym lub olejem, aby umożliwić potem wyjęcie profilu. W przypadku profili ciągniętych na rdzeniu należy w celu ich stabilizacji wstawiać - zależnie od rozmiaru - włókna szklane, tkaninę szklaną i zabezpieczoną przed rdzą siatkę metalową.

Profile wykonane na stole można przycinać i w ten sposób zestawiać w pożądaną figurę. Przy tym powstają nieznaczne szwy, które stosunkowo łatwo jest zaszpachlować.

Przeciwnie jest w przypadku profili ciągniętych bezpośrednio na ścianie lub na suficie. Tutaj pozostawia się w narożach większe otwory, aby szablony dało się wyjąć do czyszczenia. Profile kołowe lub owalne można łatwo ciągnąć na miejscu bez usterek. Sztukaterie wykonuje się dla obramień, gzymsów narożnych, pasowych, podokiennych itp. Mogą one być

symetryczne, asymetryczne, słabo lub obficie rozczłonkowane, duże lub małe.

Przy wyborze profili należy pamiętać, z jakiego kierunku się na nie patrzy. Tak więc profil nadmiernie zwymiarowany może oddziaływać przytłaczająco, a za drobny - być za mało widoczny.

Przy opracowaniu wystroju wnętrza należy więc wziąć pod uwagę wysokość i wielkość pomieszczenia, tak jak i jego oświetlenie.

Literatura

Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych. Budownictwo ogólne tom I, część 4. Arkady, Warszawa 1990.

PN-65/B-10101. Roboty tynkowe. Tynki szlachetne. Wymagania i badania techniczne przy odbiorze.